

Adobe®
ILLUSTRATOR

CS5

GRUNDER

Innehållsförteckning

I Vektorbaserad grafik5	
Om vektorbaserad grafik..... 5	
Upplösning i punkttuppsybyggda bilder 8	
Bildskärmens upplösning..... 8	
2 Arbetsytan.....9	
Programfönstret..... 9	
Programfältet.....10	
Ritytor.....12	
Verktygspanelen13	
Paneler16	
Snabbmenyer.....17	
Kontrollpanelen17	
Hjälpfunktionen.....18	
3 Inställningar19	
Dokumentinställningar19	
Anpassa dokumentformat.....20	
Allmänna inställningar23	
4 Rita objekt och linjer31	
Rita geometriska objekt.....31	
Omforma ritade objekt.....33	
Ellipser, cirklar, polygoner och stjärnor33	
Linjesegment35	
Tillämpningsuppgifter38	
5 Stödlinjer och stödraster39	
Linjaler39	
Stödlinjer40	
Smarta stödlinjer.....41	
Stödraster.....43	
Perspektivstödraster.....45	
Tillämpningsuppgifter50	
6 Markera objekt.....51	
Markeringsverktygen51	
Direktmarkeringsverktyget, den vita pilen53	
Markera enskilda fästpunkter53	
Gruppmarkeringsverktyget56	
Isoleringsläget.....57	
Markering med lassoverktyget58	
Markering med trollstaven58	
Markeringsramen60	
Gömma markeringar62	
Ändra fyllningsfärg.....63	
Låsa markeringar63	
Spara markeringar64	
7 Linjer och fyllningar65	
Linje och fyllning i verktygspanelen.....65	
Färg på befintlig bana70	
Fyllningar72	
Pipett och mått73	
Mönster76	
Grafikformat.....78	
Panelen Utseende79	
Lägg till effekt via utseendepanelen.....81	
Förvräng fritt i utseendepanelen81	
Kombinera mönster och grafikformat.....82	
Skapa och ändra egna grafikformat.....83	
Tillämpningsuppgift84	
8 Ritverktygen.....85	
Objektgrafikens olika delar85	
Pennan86	
Ritstiftsverktygen.....88	
Rita Bézierkurvor92	
Tillämpningsuppgifter95	
9 Arbeta med banor96	
Justera banor (bansegment).....96	
Dela banor98	
Förena banor.....98	
Förenkla banor103	
Radera banor och objekt104	
Tillämpningsuppgift106	
10 Penselverktygen.....107	
Penselverktyget107	
Skapa egna penslar.....110	
Penseldrag på objekt111	
Spridningspenslar.....112	
Plumpenseln113	
II Omforma objekt.....115	
Storleksförändra ett objekt.....115	
Rotera objekt.....117	
Upprepa Omforma.....118	
Skalförändra119	
Skeva.....120	
Omforma fritt.....120	
Övergång.....121	

Formverktyget	125	Skapa egna övertoningar	162
Tillämpningsuppgifter	127	Övertoningsreglagen	163
12 Ordna och hantera objekt.....128		Övertoningsverktyget	165
Justera objekt.....	128	Tillämpningsuppgifter	167
Fördela objekt	129	16 Diagram..... 168	
Nyckelobjekt.....	130	Nyhetsgrafik.....	168
Justera mot	130	Skapa ett stapeldiagram.....	168
Sortera objekt	131	Färglägga diagram	170
Banhanteraren	131	Ändra ett befintligt diagram.....	170
Kombinera banor och objekt.....	131	Diagramsymboler	172
Ritningslägen.....	135	Tillämpningsuppgift	173
Tillämpningsuppgifter	135	17 Lager	174
13 Text.....136		Arbeta med lager.....	174
Teckenpanelen	136	Grunderna i lagerhantering.....	175
Typografiska grundbegrepp	137	Ta bort lager.....	177
Skapa textkonturer.....	138	Kopiera lager.....	177
Text i figur.....	140	Flytta objekt mellan lager	177
Koppla textblock.....	140	Lägga ihop lager	178
Rader och kolumner	141	Underlager och lagergrupper.....	178
Styckepanelen.....	142	Gruppera objekt och frigör till lager.....	179
Text längs bana	143	Tillämpningsuppgifter	181
Baslinjen	144	18 Effekter	182
Avstavning.....	144	Om effekter	182
Figursättning.....	145	Effektmenyn	182
Konturlinjer på text	145	Effekter på fyllningar och linjer.....	184
Format på text.....	146	3D-effekter.....	185
Ersätta teckensnitt	147	Skugga ett objekt	187
Stavning	148	Snörp ihop och Bukta ut.....	187
Pipetten på text.....	149	Skärmärken.....	188
Tillämpningsuppgifter	150	Effekter på text	188
14 Symboler	151	19 Spara och exporterar	189
Ta fram en symbol.....	151	Filformat	189
Symbolverktygen	152	Exportera teckningar.....	191
Snurra symbol	155	Spara för webb och enheter	191
Tona symbol	156	Segment	196
Genomlys symbol.....	157	Bildscheman	198
Styla symbol.....	157	Färger på webben	199
Skapa egna symboler.....	158	20 Utskrifter.....200	
Tillämpningsuppgifter	159	Förhandsgranska utskriften.....	200
15 Övertoningar..... 160		Skriva ut.....	201
Om övertoningar	160	Allmänna utskriftsinställningar	202
Övertoningspanelen.....	160	Dela upp utskrifter	204
Typer av övertoningar.....	160	Sakregister	205
Läsa in övertoningar	161		
Genomskinliga övertoningar	162		

7 Linjer och fyllningar

En omarkerad bana som inte har någon färg kan vara osynlig. Markerar du banan får den ofärgade linjen, en blå markeringslinje. För att färglägga banan behöver du ha konturlinjen aktiverad i verktygspanelen.

Linje och fyllning i verktygspanelen

Längst ner i verktygspanelen ser du symbolerna för *fyllning* respektive *linje*. Bara en av dem kan vara aktiv åt gången och den ligger alltid främst i verktygspanelen. Till höger är linje aktiv.

För att växla mellan fyllning och linje klickar du antingen på den böjda pilen eller direkt på den symbol som du vill växla till. Du kan även använda kortkommandot **Skift + X**. För att växla mellan fyllning och linje.

I exemplet till höger är linjefärgen aktiv eftersom den ligger överst.

För att återställa Fyllning och Linje till standardläget det vill säga vit fyllning och svart linje klickar du på denna lilla symbol.

I exemplet till höger är **Linje** aktiv och knappen **Ingen** intryckt. När ingen linjefärg är vald visas det med en röd linje, tvärs över linjesymbolen. När du ritar kommer banan att synas så länge den är markerad, men när du avmarkerar banan syns den inte längre.

De tre knapparna under **Fyllning** och **Linje** i verktygspanelen bestämmer vad som ska gälla. **Färg**, **Övertoning** eller **Ingen**, se bildexemplet till höger.

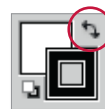
Linjefärg

1. Ta fram ett nytt tomt dokument, **Arkiv** och **Nytt**. Välj rektangelverktyget och rita en rektangel.

Rektangeln visas med en blå markeringslinje. Denna markeringslinje är en bana som kan färgas.

2. Klicka på ikonerna för standardläget för fyllning och linje (vit fyllningsfärg och svart linjefärg). Klicka på **Linjesymbolen** så att den läggs överst. Tryck in knappen **Ingen**.
3. Välj något av markeringsverktygen och klicka utanför rektangeln för att avmarkera den.

Fyllning Linje

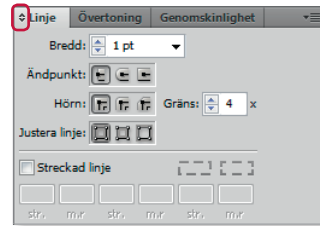
Eftersom banan inte har någon färg (**Ingen** syftar på ”ingen färg”) så försvann den, men kan naturligtvis återfinnas igen, genom att markeras.

4. Välj **Markera, Alla** för att markera och visa banan igen.
5. Klicka på knappen **Färg** för att färga banan (konturlinjen).
Din ritade rektangel har nu fått en svart konturlinje.

Anpassa linjen via Linjepanelen

1. Som standard blir linjen 1 punkt bred. För att ändra linjebreddden kan du ta fram panelen **Linje** (via **Fönster, Linje**). (Om panelen inte ser ut som på bilden till höger, kan du klicka på dubbelpilen på fliken.) Du kan även klicka på länken **Linje** i kontrollpanelen för att anpassa linjebreddden.

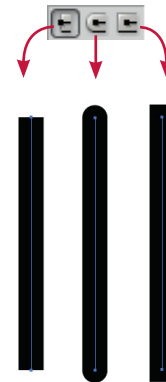

Du ställer in hur tjock linjen ska vara vid **Bredd**. Som du kanske kommer ihåg när vi behandlade inställningarna i Illustrator kan du bestämma om linjetjockleken ska anges i punkter, som här, eller i något annat måttssystem. (Du ändrar enheter via **Redigera, Inställningar, Enheter och visningsprestanda**.)

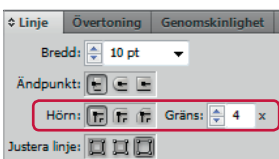
2. Ändra värdet vid **Bredd** till 10 punkter. Rektangeln får en tjock svart ramlinje, se höger.

Vid **Ändpunkt** anger du hur du vill att till exempel en linjes ände ska se ut. I exemplet till höger ser du tre linjer med olika ändpunkter. (Vilken ändpunkt som gäller för respektive linje, framgår av knapparna över.) Lägg märke till att två av linjerna blir längre än en av dem, det framgår även tydligt av symbolerna i panelen.

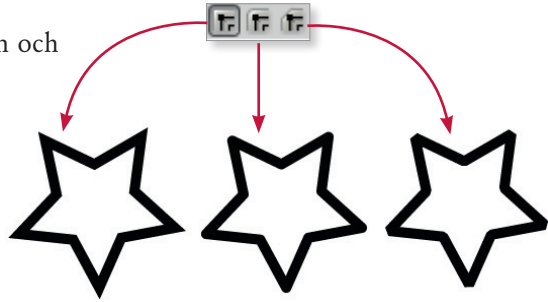

Gräns avgör hur långt en linje sticker ut vid ett skarpt hörn. Se figuren nedan till höger. Den vänstra triangeln har värdet 3 i rutan för **Gräns** vilket innebär att alla tre spetsarna behålls medan den i mitten har värdet 2 då två spetsar kapas. Triangeln längst till höger har värdet 1 för **Gräns** vilket gör att den blir trubbig runt om.

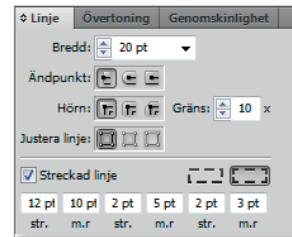
Spetsar

3. Rita upp en femuddig stjärna med 8 punkters konturlinje.
4. Kopiera stjärnan och klistra in två kopior. Sätt de tre stjärnorna bredvid varandra. (Får du tvåra spetsar på stjärnorna beror det på att värdet vid **Spetsar** i linjepanelen är mindre än 3. Ändra värdet!)
5. Markera stjärnan i mitten och klicka på knappen för rundade hörn i linjepanelen.
6. Markera den högra stjärnan och klicka på knappen för av-fasat hörn.
7. Radera alla figurer du har gjort.
8. Rita en oval med 20 punkters linje. Låt ovalen vara markerad. Klicka i rutan **Streckad linje** i linjepanelen.

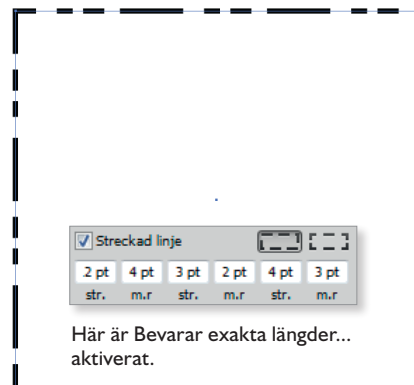
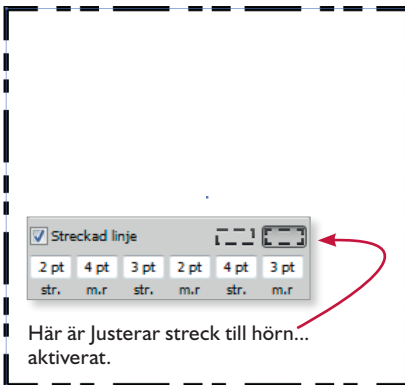
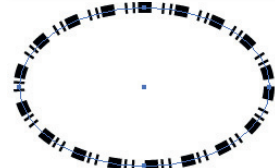

I raden med **str.** och **m.r** kan du ”skraddarsy” hur du vill att den streckade linjen ska se ut.

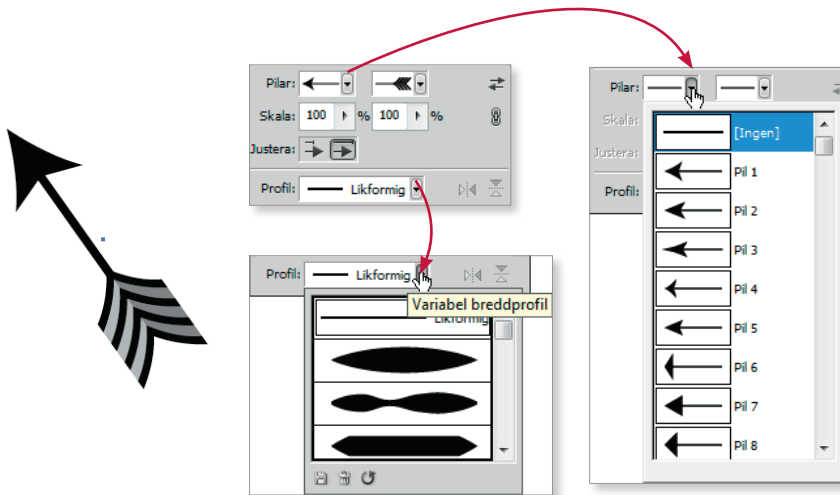
9. Ändra linjen enligt inställningarna i panelen till höger. Resultatet visas nedan.

Om du istället skapar en rektangel eller fyrkant kan du ställa in om den streckade linjen ska justeras över hörnen. Då justeras längderna på strecken för att de ska kunna placeras snyggt över hörnen. Se följande exempel.

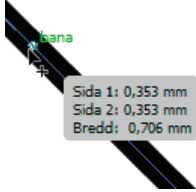
Om du skapar en linje och vill göra om den till en pil gör du det via nedre delen av linjepanelen. Här kan du välja utseende på båda ändar av linjen och skala dem. Du väljer också om spetsen ska fortsätta utanför banan eller måste befinna sig inom den. Vill du ändra profil har du några alternativ att välja mellan i listrutan längst ner. Denna inställning syns mer ju tjockare linjen är.

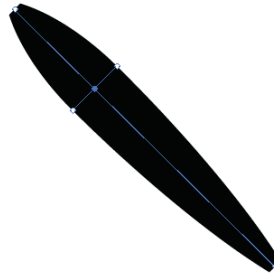
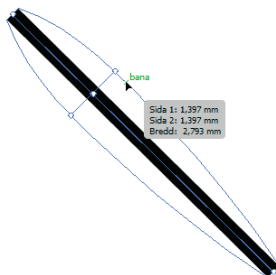

10. Prova att skapa en pil och testa de olika inställningarna.

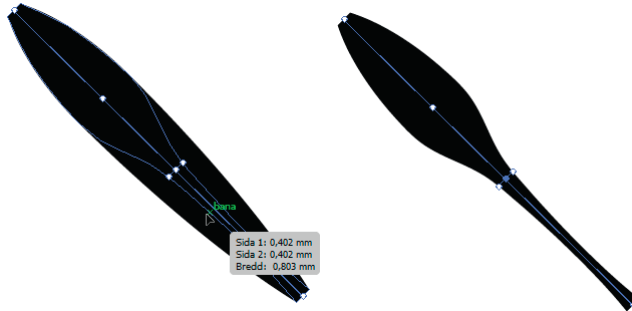
Justera linjebredd med breddverktöget

Normalt ändras linjebreddden via linjepanelen men vill du ha en egen linjebredd som inte finns kan du skapa en.

1. Rita upp en linje och välj verktyget **Bredd**
2. Placera muspekaren över linjen och klicka när du ser en vit symbol på linjen som i bilden här bredvid.
3. Dra utåt en bit och släpp musknappen. Ytan fylls då med färg.

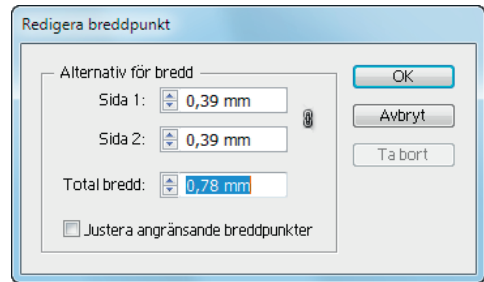

4. Klicka in en ny punkt lite längre ner och gör den delen smalare, se bild.

5. Dra i nedersta breddpunkten för att pröva att justera formen.
6. Dubbelklicka på den nedersta breddpunkten.

I dialogrutan som öppnas finjusterar du breddpunkten något mer exakt än om du drar i den, som du precis provade. Klickar du på kedjesymbolen så justerar du punkterna proportionellt. Markerar du kryssrutan längst ner så påverkas de punkter som ligger närmast runtomkring också.

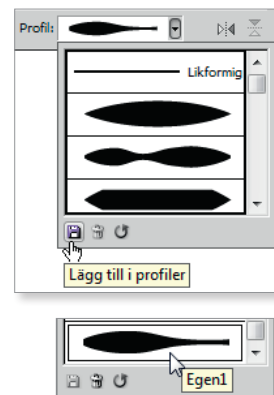

7. Prova några inställningar och klicka på **OK**.

Du ändrar färg på samma sätt som en vanlig linje, det vill säga dubbelklickar på linjefyllning i verktygslådan och väljer nya färg.

Spara och ta bort egen linje

Du kan spara en egen linje så att du kan välja den i listrutan **Profil** i linjepanelen. Öppna då listrutan och klicka på diskettikonen, **Lägg till i profiler**. Skriv in ett namn i dialogrutan som öppnas och klicka på **OK**. Du hittar sedan din egen profil längst ner i listan. Vill du ta bort den ser du till att den är markerad och klickar sedan på soptunneikonen.

8. Stäng dokumentet utan att spara det.

Färg på befintlig bana

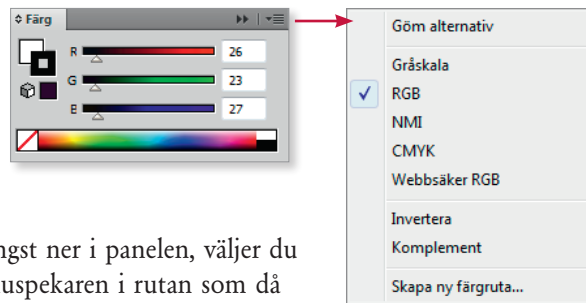
För att färga en redan ritad bana (linje) måste den markeras. Du kan använda vilket markeringsverktyg som helst för att markera.

1. Ta fram ett nytt tomt dokument. Se till att linjesymbolen ligger överst i verktygslådan.
2. Rita upp en rektangel med 10 punkters linje. Låt den vara markerad!
3. Klicka på knappen **Färg**.

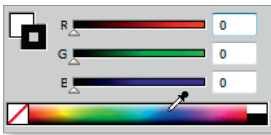

Färgpanelen visas (om inte välj **Fönster, Färg**).

Om din panel inte ser ut, som i exemplet, klicka på pilen längst upp till höger i panelen och välj **RGB** från panelmenyn, se bilden till höger.

Från den långa färgrutan längst ner i panelen, väljer du färg genom att peka med muspekaren i rutan som då antar formen av en pipett.

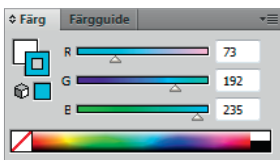
Ska ditt dokument tryckas i fyrfärg väljer du läget CMYK. Ska dokumentet visas på webben bör du välja alternativet Webbsäker RGB. Samtliga alternativ väljer du från panelmenyn.

4. Klicka med pipetten i färgrutan för att ”suga upp” en färgnyans. Välj en valfri ljusblå färg.

Färgen tillämpas omedelbart på rektangelns konturlinje och visas även i linjesymbolen i verktygspanelen.

5. Justera linjefärgen genom att dra i reglagen, (de små trianglarna under **R** (röd), **G** (grön), **B** (blå) i färgpanelen, se figuren nedan).

Visas någon av följande symboler i färgpanelen innebär det följande, se nedan.

Den valda färgen är inte webbsäker.

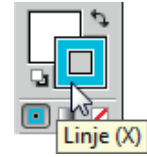
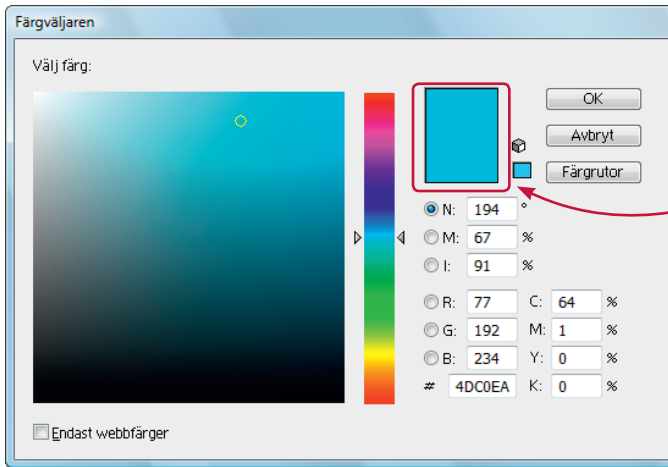
Den valda färgen är ej tryckbar.

Färgväljaren

Ett annat sätt att välja färg är att dubbelklicka på linjefärgsrutan eller fyllningsrutan i verktygspanelen (beroende på vad du ska fylla med färg).

1. Dubbelklicka på linjefärgsrutan.

Dialogrutan **Färgväljaren** visas, se nedan.

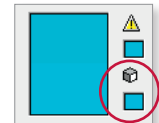
I rutorna visas din nya färg överst och den gamla färgen underst.

Du grovväljer färg genom att dra reglaget i den lodräta färgpelaren (som pilen pekar på) och därefter klicka i färgfältet till vänster för att få önskad nyans.

Om den lilla kuben visas betyder det att den valda färgen inte är webbsäker. Närmaste webbsäkra färg visas i rutan under kuben. För att välja denna, webbsäkra, färg, klicka i rutan.

Visas symbolen med varningstecknet betyder det att den valda färgen inte går att trycka. Närmaste tryckbara färg är den som visas i den lilla rutan under varningstriangeln. För att välja denna färg, klicka i rutan.

Arbetar du med något som ska presenteras på webben bör du bocka för alternativet **Endast webbfärger** längst ner till vänster i färgväljaren.

Redan när du börjar arbeta med ett nytt dokument bör du ställa in dokumentets färgläge via **Arkiv, Dokumentfärgläge**. Ska dokumentet du arbetar med gå i fyrfärgstryck ska du välja CMYK-läge. Ska dokumentet enbart visas på bildskärm på internet eller som bildspel, liksom om det ska skrivas ut på skrivare, ska du välja RGB-läge.

2. Klicka på knappen **Avbryt** för att stänga dialogrutan.

Fyllningar

I föregående avsnitt fick du lära dig att färglägga och anpassa linjer. När det gäller att färga innehållet inuti ett objekt, talar man om *fyllning*. En fyllning behöver inte vara en färg, utan kan även vara en toning eller ett mönster. Ett objekt behöver inte heller vara slutet för att fyllas, se figuren nedan. Fyllningen avslutas från den sista fästpunkten i banan till närmaste fästpunkt.

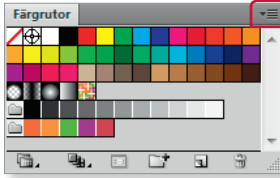
1. Kontrollera att fyllningsikonen ligger främst i verktygspanelen, det vill säga över linjeikonen, se figuren till höger. Du får fyllningsikonen att ligga överst genom att till exempel klicka på den.

Du väljer färg genom att använda panelen **Färg**, precis som när du valde färg för linjer. Du kan också dubbelklicka på fyllningsikonen för att få fram Färgväljaren.

Det finns ytterligare en färgpanel som heter **Färgrutor**, se nedan.

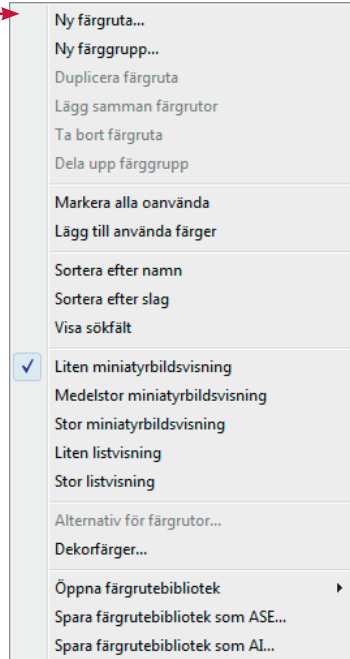
2. Ta fram panelen **Färgrutor** via **Fönster, Färgrutor**. Här kan du lägga till egna färgrutor, mönster eller toningar. Längst ner i panelen finns ett antal knappar.

a. b. c. d. e. f.

- a. Menyn Bibliotek för färgrutor,
- b. Visa menyn Färgruteslag,
- c. Alternativ för färgrutor,
- d. Ny färggrupp,
- e. Ny färgruta,
- f. Ta bort färgruta.

Genom att klicka på pilen högst upp till höger på panelen visas en panelmeny. Där kan du bland annat ändra visningen av färgrutornas storlek, skapa nya färgrutor och sortera dessa.

ILLUSTRATOR CS5

GRUNDER

I boken Illustrator CS5 lär du dig grunderna i att skapa illustrationer och objektgrafik för både tryck och multimedia. Du får en genomgång av vad vektorbaserad grafik är och går sedan vidare med det praktiska arbetet att skapa objekt och banor i programmet. Du lär dig att rita, omforma och gruppera objekt, rita linjer, skapa fyllningar, mönster, toningar och grafikformat. Du lär dig även mer om text- och ritverktygen samt om hur du skapar objekt för webbsidor. Boken kan användas för både pc och Mac.

I boken varvas teoridelar med steg för steg-beskrivningar som är lätta att följa. I tillämpningsuppgifterna får du arbeta självständigt och pröva dina nyvunna kunskaper. Övningsfilerna till boken laddar du ner utan kostnad från vår webbplats www.docendo.se.

Vår serie På rätt kurs är grund- och fördjupningsböcker där du genom att följa instruktioner lär dig viktiga funktioner i programmen. Teoridelar och övningar är sammanvävda och böckerna fungerar både för lärarledd undervisning och självstudier.

DOCENDO

ISBN 978-91-7207-926-7

9 789172 079267